

Možnost jednat před soudem, vydržení

Soud odejme účastníku možnost jednat před soudem ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) OSŘ i tehdy, jestliže bez výslovného návrhu účastníka projedná věc v nepřítomnosti jeho zástupce, který z důležitého důvodu (tkvícího v jeho osobě) požádal o odročení jednání. Důležitým důvodem může být i kolize s jiným úředním jednáním zástupce, nelze-li na účastníku spravedlivě žádat, aby byl zastupován jinak.

Soud odejme účastníku možnost jednat před soudem ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) OSŘ i tehdy, jestliže bez výslovného návrhu účastníka projedná věc v nepřítomnosti jeho zástupce, který z důležitého důvodu (tkvícího v jeho osobě) požádal o odročení jednání. Důležitým důvodem může být i kolize s jiným úředním jednáním zástupce, nelze-li na účastníku spravedlivě žádat, aby byl zastupován jinak.

Pokud se nabyvatel nemovitosti chopí držby části parcely, kterou nekoupil, může být se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že je vlastníkem i této části.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16.11.2001, sp.zn. 22 Cdo 386/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: A/ O. R., a B/ L. R., zastoupených advokátem, proti žalovaným: 1/ F. S., a 2/ F. S., zastoupeným advokátem, o určení vlastnického práva k nemovitostem, vedené u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou pod sp. zn. 10 C 971/97, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 26. října 1999, čj. 29 Co 152/99-104, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 26. října 1999, čj. 29 Co 152/99-104, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Jablonci nad Nisou (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 29. října 1998, čj. 10 C 971/97-50, zamítl „žalobu na určení, že nemovitost p. č. 2237/3 zahrada o výměře 94 m² v obci J. D., k. ú. A., je ve společném jmění žalobců“ a dále rozhodl o povinnosti žalobců nahradit žalovaným společně a nerozdílně náklady řízení ve výši 13.450,80 Kč.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že pozemky žalobců parcelní číslo 2239/1 a žalovaných parcelní číslo 2237/1 v katastrálním území A. spolu sousedí. Od roku 1977 byly odděleny drátěným oplocením, které v roce 1977 nahradili žalovaní plotem z dřevěných latí, podle něhož žalobci vysázeli v roce 1987 smrkové stromořadí. Geometrickým zaměřením skutečné hranice mezi uvedenými pozemky vyšlo najevo, že dosud užívaná hranice utvořená zmíněným plotem a smrkovým porostem probíhala pozemkem žalovaných a prostor mezi dosud užívanou a skutečnou hranicí o výměře 94 m², byl označen parcelním číslem 2237/3. Sporným se tento pozemek stal od srpna 1996, kdy byly zjištěny přesné hranice mezi pozemky účastníků řízení a žalobci poté dospěli k přesvědčení, že

vlastnické právo k němu vydrželi. Soud však s odkazem na ustanovení § 130 odst. 1 a § 134 odst. 1 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“) uzavřel, že žalobci takto vlastnické právo nemohli nabýt, neboť přestože přesná hranice mezi pozemky účastníků řízení byla zjištěna až v roce 1996, žalobci již nejméně od roku 1976 věděli, že skutečná hranice probíhala jinak, než jak byla vytvořena plotem resp. smrkovým porostem, nebylo jim známo, jaký díl pozemku by měl být předmětem vydržení a jakou skutečnou část pozemku žalovaných fakticky užívali. Nemohli tedy být oprávněnými držiteli. Mezi účastníky řízení probíhaly o průběhu hranic již delší dobu dohady v souvislosti s uvažovanou směnnou smlouvou a záměrem zbudování cesty.

Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, jako soud odvolací, rozsudkem ze dne 26. října 1999, čj. 29 Co 152/99-104, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, „že se určuje, že nemovitost označená v geometrickém plánu č. zak. 158-375/97 ze dne 6. 11. 1997 jako pč. 2237/3 - zahrada o výměře 94 m² v k. ú. A., obec J. D., je ve společném jmění manželů O. R. a L. R.“ a dále rozhodl o povinnosti žalovaných uhradit žalobcům náklady řízení.

Odvolací soud na základě odvolání žalobců po doplnění dokazování dospěl k závěru, že účastníci řízení o průběhu skutečné hranice mezi pozemky žalobců a žalovaných v kritickém místě před rokem 1996 nevěděli, což dovodil z výpovědí svědků A. M., slyšeného v odvolacím řízení dožádaným soudem, a S. V. Dospěl k názoru, že žalobci byli v dobré víře, že jim sporný pozemek náleží, jeho držba trvala nejméně od roku 1968 do roku 1996, tedy více než deset let a bylo nepochybné, že žalobci prokázali naléhavý právní zájem na určení, které bylo předmětem jejich žaloby. S odkazem na rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Cdon 279/96 a sp. zn. 2 Cdon 1231/96, a na zákony č. [46/1971](#) Sb. a č. [344/1992](#) Sb. uzavřel, že předmětem vydržení vlastnického práva mohla být i část pozemkové parcely.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalovaní dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“) a uplatňují dovolací důvod ve smyslu § 241 odst. 3 písm. c) a d) OSŘ. S odkazem na výpověď Ing. S. před soudem prvního stupně namítají, že oběma stranám sporu bylo známo nejméně od roku 1977, tedy od doby nahrazování drátěného plotu plaňkovým, že existují nesrovnalosti ve vyznačení hranic mezi pozemky účastníků řízení. Žalobci se stali vlastníky nemovitosti v daném katastru v roce 1968 a žalovaní v roce 1974. Odmítají hodnocení důkazů odvolacím soudem pokud argumentoval tím, že se někdo podivil nad výsledky geometrického zaměření a byl-li za stěžejní pro rozhodnutí shledán subjektivní dojem svědka Ing. V., že při sdělení průběhu správné hranice byly obě strany sporu překvapeny, z čehož soud dovodil, že o vadě v průběhu hranice mezi pozemky před rokem 1996 žalobci nevěděli. Podotýkají, že se nad výsledkem geometrického zaměření hranic nikdo z přítomných nedivil, toliko paní Rozsypalová prohlásila: „To je překvapení“. Proto soudem použitá formulace, že „se všichni divili“ uvedená v rozsudku je zcela nepravdivá. Příčinou podivu paní R. pak byla skutečnost, že geometrem vyhotovený materiál obsahoval zjištění i dalších přesahů hranic do jiných pozemků, když takové přesahy byly oboustranné. Již dříve bylo všem známo, že původní oplocení kolem všech pozemků nebylo provedeno přesně na hranicích, a proto byla mezi žalobci a žalovanými uzavřena dohoda o provedení záměn před rekonstrukcí oplocení, když definitivní směnná smlouva v tomto směru měla být uzavřena po řádném geometrickém zaměření pozemků. Žalobci smluvená ujednání neplnili, na dohodnuté záměnné ploše zřídili hnojiště a vynucují si záměny jiných ploch. V dosahu pozemků dovolatelů zřídili další komunikaci, i když jiné již existují, ačkoliv jde o chráněnou krajinnou oblast. Odvolací soud neprovedl konfrontaci důkazního materiálu předloženého žalovanými s obsahem žaloby a důkazy neposoudil ve všech souvislostech. Tvrzení žalobců o vydržení vlastnického práva ke

spornému pozemku bylo uplatněno až poté, kdy žalovaní neprojevili souhlas s budováním další cesty okolo jejich nemovitosti přes pozemek č. 2239/2 a žaloba se stala prostředkem nátlaku na žalované, aby souhlasili s počínáním žalobců. Namítají, že svědek M. byl ovlivněn, neboť vypovídal o okolnostech, jež mu nemohly být známy, popř. musel být na místě samém před výslechem a vidět hraniční kolíky nově vytvořeného pozemku č. 2237/1, anebo byl o stavu věci informován. Odvolací soud svůj výrok založil v podstatě na výpovědích svědků Ing. V. a M., které byly nevěrohodné a nekonkrétní. Pokud jde o námitku nesprávného právního posouzení věci soudem, namítají, že odvolací soud nepřihlédl při posuzování věci k závěrům plynoucím z rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cdo 53/92, že předmětem vydržení jako specifického nabývacího titulu je zásadně celá věc, nikoliv její část. Žalobci nebyli schopni specifikovat jakou výměru a kterou část pozemku před zaměřením vlastně užívali. Nebyla tedy splněna podmínka způsobilého předmětu - objektu - držby, když nebylo možno uznat další podmínku, a to vůli po celou zákonnou dobu s drženou věcí nakládat jako s vlastní. Uzavírají, že žalobci již při rekonstrukci plotu věděli, že existují na hranicích pozemků rozdíly, a o jejich rozpínavosti svědčí i skutečnost, že svým osobním vlivem v obci docílili odkoupení obecního pozemku, který na základě smlouvy s obcí užívali žalovaní a jako nájemci jej hodlali odkoupit. I to svědčí o zneužití práva, které připustil i odvolací soud svým rozhodnutím. Navrhují, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, potvrdil tak správnost rozsudku soudu prvního stupně.

Žalobci se k dovolání nevyjádřili.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je podáno osobami k tomu oprávněnými, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. f) a § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, že jsou uplatněny dovolací důvody uvedené v § 241 odst. 3 písm. c), d) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným, byť z jiného důvodu, než je uveden v dovolání.

Oprávněný držitel se stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu tří let, jde-li o movitost, a po dobu deseti let, jde-li o nemovitost (§ 134 odst. 1 ObčZ). Je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným. V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná (§ 130 odst. 1 ObčZ).

Pokud se nabyvatel nemovitosti chopí držby části parcely, kterou nekoupil, může být se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že je vlastníkem i této části. Jedním z hledisek pro posouzení omluvitelnosti omylu držitele je v takovém případě i poměr plochy koupeného a skutečně drženého pozemku (rozsudek Nejvyššího soudu z 9. 3. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1848/98, publikovaný v Soudních rozhledech č. 7/2000).

Způsobilým předmětem vydržení vlastnického práva je i pozemek, který je částí parcely (R 40/2000 Šbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z uvedeného je zřejmé, že pro posouzení věci bylo mimo jiné podstatné zjištění, zda žalovaní věděli o tom, že užívali část parcely žalovaných a zda se o této skutečnosti dověděli až v roce 1996. Odvolací

soud vyšel ze zjištění, že uvedená skutečnost vyšla najevo až v roce 1996; toto zjištění vyvodil z výpovědí svědků A. M. a S. V.. Dovolatelé nyní zpochybňují jak hodnocení těchto důkazů odvolacím soudem, tak i obsah výpovědi svědků.

Podle § 132 OSŘ hodnotí důkazy soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Vzhledem k tomu, že občanské soudní řízení je ovládáno zásadou přimosti, je hodnocení důkazů věcí soudu, který tento důkaz provedl. Dovolací soud může hodnocení důkazů přezkoumávat jen tehdy, pokud je toto hodnocení v rozporu s pravidly logického myšlení. Přezkoumání hodnocení důkazů je namístě tehdy, byly-li důkazy provedeny zákonným způsobem.

Z referátu na čl. 88 spisu se podává, že dne 2. 8. 1999 byl zmocněnec žalovaných, advokát JUDr. P. Č., předvolán k jednání v rámci odvolacího řízení, konanému u dožádaného Okresního soudu v Litoměřicích dne 2. 9. 1999 za účelem výslechu svědka M.; předvolánka byla vypravena dne 5. 8. 1999. Dne 26. 8. 1999 obdržel Okresní soud v Litoměřicích žádost právního zástupce žalovaných o odročení tohoto jednání s tím, že téhož dne má jednání u Obvodního soudu pro Prahu 8 a že též probíhá jednání o mimosoudní dohodě a svědka snad nebude třeba vyslyšet; jinak žalovaní trvají na přítomnosti právního zástupce u výslechu. Jednání přesto proběhlo 2. 9. 1999 a výslech svědka A. M. byl proveden. Žalovaní poté jeho výpověď písemně zpochybnili (čl. 94).

Podle § 237 odst. 1 písm. f) OSŘ je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem je takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává.

O odnětí možnosti jednat před soudem jde od účinnosti zákona č. [238/1995](#) Sb. například tehdy, jestliže odvolací soud projednal věc v rozporu s ustanovením § 101 odst. 2 OSŘ v nepřítomnosti účastníka (srov. odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.1997, sp. zn. 2 Cdon 953/96, uveřejněného pod č. 49 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998).

Procesním právem, které lze postupem soudu odejmout, je i právo, aby věc byla projednána v účastníkově přítomnosti (viz článek 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). To na druhé straně neznamená, že by soud nemohl jednat a rozhodnout bez této přítomnosti; účastníku je však vždy povinen takovou možnost poskytnout. Ustanovení § 115 OSŘ ukládá soudu, aby, nestanoví-li zákon jinak, nařídil k projednání věci jednání, k němuž předvolá účastníky a všechny, jejichž přítomnosti je třeba, přičemž předvolání musí být účastníkům doručeno tak, aby měli dostatek času k přípravě. Podle § 101 odst. 2 OSŘ pokračuje soud v řízení, i když jsou účastníci nečini; nedostaví-li se řádně předvolaný účastník k jednání, aniž požádal z důležitého důvodu o odročení, může soud projednat věc v jeho nepřítomnosti. Jestliže však účastník z důležitého (a existujícího) důvodu o odročení požádal, a soud přesto věc projednal a rozhodl v jeho nepřítomnosti, pak povinnost poskytnout mu možnost, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti, nesplnil. Tím účastníku odňal možnost jednat před soudem.

Účastník se může dát v řízení zastupovat zástupcem, jehož si zvolí (§ 24 odst. 1 OSŘ). Je-li účastník

zastoupen, vykonává svá procesní práva a povinnosti prostřednictvím zástupce. Soud odejme účastníku možnost jednat před soudem ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) OSŘ i tehdy, jestliže bez výslovného návrhu účastníka projedná věc v nepřítomnosti jeho zástupce, který z důležitého důvodu (tkvícího v jeho osobě) požádal o odročení jednání. Důležitým důvodem může být i kolize s jiným úředním jednáním zástupce, nelze-li na účastníku spravedlivě žádat, aby byl zastupován jinak.

Ani obsah spisu, ani odůvodnění napadeného rozhodnutí neskýtá oporu pro závěr, že podmínky, za kterých mohl odvolací soud provést důkaz prostřednictvím dožádaného soudu v nepřítomnosti jejího zmocněnce, byly splněny. Otázkou, jaké důsledky pro tento závěr může mít to, že advokát je podle § 25 odst. 3 OSŘ oprávněn dát se zastupovat jiným advokátem jako dalším zástupcem nebo advokátním koncipientem (případně, zda o takovou substituci zmocněnec žalované vskutku marně usiloval), se zabývat nelze, neboť ani odvolací soud se k ní nevyjádřil (viz též rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1819/97, publikovaný v Bulletinu advokacie č. 5/2000, a ze dne 27. 2. 1996 sp. zn. 3 Cdon 1021/96, publikovaný pod č. 62 v Soudní judikatuře, ročník 1998, sešit č. 8).

Řízení tak trpí vadou uvedenou v § 237 odst. 1 písm. f) OSŘ, ke které dovolací soud přihlíží i bez návrhu (§ 242 odst. 3 OSŘ) a je tak dán dovolací důvod, uvedený v § 241 odst. 3 písm. a) OSŘ.

Naproti tomu právní názor, vyjádřený v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 3. 1993, sp. zn. 3 Cdo 53/92, na který dovolatel poukazuje, je nesprávný a nebyl Nejvyšším soudem akceptován; výrazem této skutečnosti je jak judikatura, na kterou odkázal odvolací soud, tak i skutečnost, že opačný názor je vyjádřen v R 40/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit (§ 243b odst. 1 OSŘ, věta za středníkem) a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (243b odst. 2 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)